Čtvrtek 7. října 2021

P9_TA(2021)0418

Případ Paula Rusesabaginy ve Rwandě

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. října 2021 o případu Paula Rusesabaginy ve Rwandě (2021/2906(RSP))

(2022/C 132/15)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Rwandě, zejména na usnesení ze dne 11. února 2021 o případu Paula Rusesabaginy [1],

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který Rwanda ratifikovala v roce 1975,

— s ohledem na Africkou chartu lidských práv a práv národů,

— s ohledem na Zásady a pokyny týkající se práva na spravedlivý proces a právní pomoc v Africe,

— s ohledem na Úmluvu OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání,

— s ohledem na minimální pravidla OSN týkající se zacházení s vězni (pravidla Nelsona Mandely) ve znění z roku 2015,

— s ohledem na Kampalskou deklaraci o podmínkách v afrických věznicích,

— s ohledem na zprávu pracovní skupiny Rady pro lidská práva OSN pro všeobecný pravidelný přezkum ze dne 25. března 2021 o Rwandě,

— s ohledem na prohlášení mezinárodního společenství, která odsoudila nesrovnalosti a kritizovala, že nedošlo ke spravedlivému procesu, k jejichž autorům patří belgická vláda, ministerstvo zahraničí USA a vláda Spojeného království,

— s ohledem na prohlášení vydané Federací advokátů EU, Centrem pro lidská práva Americké advokátní komory a několika uznávanými organizacemi pro lidská práva,

— s ohledem na dohodu z Cotonou,

— s ohledem na rwandskou ústavu,

— s ohledem na nástroje Organizace spojených národů a Africké komise pro lidská práva a práva národů

— s ohledem na Vídeňskou úmluvu o konzulárních stycích z roku 1963,

— s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že dne 29. září 2021 byl obhájce lidských práv, belgický občan a rezident USA Paul Rusesabagina po svém zatčení v Kigali dne 31. srpna 2020 obviněn a odsouzen k 25 letům vězení komorou pro mezinárodní a přeshraniční trestné činy Nejvyššího soudu Rwandy; vzhledem k tomu, že pan Rusesabagina byl obviněn z devíti obvinění souvisejících s terorismem a uznán trestně odpovědným za činnost připisovanou Rwandskému hnutí za demokratickou změnu / Frontě národního osvobození (MRCD-FLN), koalici opozičních politických stran a jejímu vojenskému křídlu,

[1] Přijaté texty, P9_TA(2021)0055.

B. vzhledem k tomu, že zatčení pana Rusesabaginy v srpnu 2020 bylo svévolné, došlo k němu pod falešnou záminkou a bylo doprovázeno nezákonným převozem do Rwandy, násilným zmizením a zadržováním v izolaci; vzhledem k tomu, že pro jeho zatčení nebyl vydán žádný zatykač v souladu s požadavky článku 37 rwandského trestního řádu z roku 2019 a až do jeho odsouzení nebylo předloženo žádné prohlášení o obvinění, což je v rozporu s článkem 68 rwandského trestního řádu; vzhledem k tomu, že pan Rusesabagina několikrát veřejně prohlásil, že se nemůže vrátit do své vlasti z obavy před odplatou;

C. vzhledem k tomu, že rwandský ministr spravedlnosti Johnston Busingye přiznal roli vlády při nuceném zmizení a převozu pana Rusesabaginy v srpnu 2020, při zaplacení letu, který sloužil k převozu, a porušení práva pana Rusesabaginy na spravedlivý proces; vzhledem k tomu, že dne 10. března 2021 soud rozhodl, že převoz pana Rusesabaginy byl legální a že nebyl unesen;

D. vzhledem k tomu, že během vynesení rozsudku byly oznámeny další důkazy, které soud předtím nevyslechl a které nebyly předloženy v průběhu soudního řízení a které se týkají tvrzení, že pan Rusesabagina shromažďoval finanční prostředky pro ozbrojenou FLN; vzhledem k tomu, že některé z uvedených důkazů pocházejí z výpovědí, o nichž pan Rusesabagina tvrdí, že byly učiněny pod nátlakem a za nepřítomnosti obhájce;

E. vzhledem k tomu, že tým právníků, kteří pana Rusesabaginu zpočátku zastupovali, si pan Rusesabagina nevybral a vybraným právníkům, k nimž pan Rusesabagina nakonec získal od dubna 2021 přístup, bylo znemožněno se s ním setkat, což je v rozporu s článkem 68 rwandského trestního řádu;

F. vzhledem k tomu, že během pobytu ve vazbě byl zdravotní stav pana Rusesabaginy označen za velmi znepokojivý, neboť v minulosti prodělal rakovinu a trpí kardiovaskulární poruchou; vzhledem k tomu, že podle jeho právníků zmeškal dvě onkologická vyšetření a vězeňské orgány mu odepřely přístup k lékům na předpis, které mu poskytl jeho belgický lékař, což mu způsobilo duševní a fyzické utrpení v rozporu s články 12 a 14 rwandské ústavy o právu na život, právu na tělesnou integritu a ochranu před nelidským a ponižujícím zacházením;

G. vzhledem k tomu, že v září 2020 po jeho zatčení rwandské orgány neinformovaly belgické orgány v souladu se zásadou obsaženou v mezinárodních právních předpisech o konzulární pomoci; vzhledem k tomu, že rwandská vězeňská služba (RCS) získala přístup ke komunikaci i právním dokumentům, jež si pan Rusesabaginou vyměňoval se svými právníky; vzhledem k tomu, že belgická ministryně zahraničí zaslala svému rwandskému protějšku několik verbálních nót s žádostí o dodržování práv Paula Rusesabaginy a rwandská vláda následně všechny tyto žádosti odmítla;

H. vzhledem k tomu, že v červenci 2021 se objevily zprávy, že rwandské úřady použily špionážní software Pegasus společnosti NSO Group k potenciálnímu napadení více než 3 500 aktivistů, novinářů a politiků; vzhledem k tomu, že forenzní analýzou telefonu Rusesabaginovy dcery Carine Kanimbové bylo zjištěno, že byl tento špionážní software rovněž použit k jeho infikování; vzhledem k tomu, že rwandské úřady tuto skutečnost popřely;

I. vzhledem k tomu, že Rwanda je signatářem dohody z Cotonou, která stanoví, že dodržování lidských práv je základním prvkem spolupráce mezi EU a Organizací afrických, karibských a tichomořských států; vzhledem k tomu, že posílení právního státu a posílení lidských práv jsou hlavními prioritními oblastmi, na které se zaměřuje tvorba programů EU pro Rwandu;

J. vzhledem k tomu, že ve dnech 25.–26. října 2021 se ve rwandském Kigali bude konat 2. ministerské zasedání mezi Africkou unií a EU;

1. připomíná rwandské vládě, že je její povinností zaručit základní práva včetně přístupu ke spravedlnosti a práva na řádný proces, jak vyplývá z Africké charty lidských práv a práv národů a dalších mezinárodních a regionálních lidskoprávních nástrojů, mimo jiné Dohody z Cotonou, a zejména článků 8 a 96 této dohody;

2. zdůrazňuje, že Rwanda odpovídá za zaručení nezávislosti soudnictví a dodržování své ústavu a zákonů a že je povinností všech vládních a jiných institucí respektovat nezávislost soudní moci a dodržovat ji;

3. připomíná, že vydání podezřelého do jiné země by mělo být provedeno výhradně prostřednictvím vydávacího řízení s nezávislým dohledem, aby byla zaručena zákonnost žádosti o vydání a aby bylo zajištěno, že budou v dožadujícím státě plně zaručena práva podezřelého na spravedlivý proces;

4. důrazně proto odsuzuje nezákonné zatčení, zadržení a odsouzení pana Rusesabaginy, které je v rozporu s mezinárodním a rwandským právem; považuje případ Paula Rusesabaginy za příklad porušování lidských práv ve Rwandě a zpochybňuje spravedlivost rozsudku, kdy podle došlých zpráv nebyl zaručen spravedlivý proces v souladu s osvědčenými mezinárodními postupy zastupování, práva být vyslechnut a presumpce neviny;

5. vyzývá k okamžitému propuštění pana Rusesabaginy z humanitárních důvodů a k jeho repatriaci bez ohledu na to, zda je vinen či nikoli; žádá delegaci EU ve Rwandě a diplomatická zastoupení členských států, aby tuto žádost důrazně opakovaly při svých setkáních s rwandskými orgány;

6. vyzývá rwandskou vládu, aby za všech okolností zaručila fyzickou integritu a duševní pohodu pana Rusesabaginy a umožnila mu užívat jeho obvyklé léky; trvá na tom, aby rwandská vláda respektovala práva belgické vlády na poskytování konzulární pomoci panu Rusesabaginovi pro zajištění jeho zdraví a řádného přístupu k obhajobě;

7. vyjadřuje politování nad celkovou situací v oblasti lidských práv ve Rwandě, a zejména nad cíleným pronásledováním odlišných názorů; odsuzuje politicky motivované soudní procesy a stíhání politických odpůrců; naléhavě vyzývá rwandské orgány, aby zajistily oddělení mocí, zejména nezávislost soudnictví;

8. vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost, Komisi a zvláštního zástupce EU pro lidská práva, aby posílili dialog s Rwandou na nejvyšší úrovni v oblasti lidských práv v rámci článku 8 Dohody z Cotonou s cílem zajistit, aby tato země dodržovala své dvoustranné a mezinárodní závazky; zdůrazňuje, že v rámci mezinárodní rozvojové pomoci poskytované Rwandě je nutné klást mnohem větší důraz na otázky lidských práv, právního státu a transparentní a vstřícné správy věcí veřejných;

9. žádá Komisi, aby kriticky přezkoumala podporu EU rwandské vládě a státním institucím a zajistila, aby tato podpora plně prosazovala lidská práva a neměla negativní dopady na svobodu projevu a sdružování, politický pluralismus, dodržování zásad právního státu a nezávislou občanskou společnost;

10. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, zvláštnímu zástupci EU pro lidská práva, prezidentovi Rwandské republiky, předsedovi rwandského parlamentu a Africké unii a jejím institucím.